

REGIONÁLNÍ KALEIDOSKOP

4-5/2011

www.socialnidialog.cz

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

ODBORNÉ ŠKOLSTVÍ V REGIONECH

Z OBSAHU

str. 1

Ideální vzdělávací systém v tuzemsku bohužel chybí

str. 3

Regionální manažerka Markéta Heroutová se představuje

str. 4

O nedostatku kvalifikované pracovní síly a vzdělávání v rozhovoru s Petrem Jonákem

str. 6

Změny ve vzdělávání v krajích očima firem a krajských reprezentací

str. 7

Jak regiony postupují v optimalizaci škol?

IDEÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM V TUZEMSKU BOHUŽEL CHYBÍ

České republice chybí ideální školský vzdělávací systém. Podle zjištění regionálních manažerů Svazu průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) se na tom shodují nejen zaměstnavatelé, ale změny ve fungování vzdělávacích institucí potvrzuje i většina krajských reprezentací a ředitelů škol. Podle lidí z oboru totiž až nyní začínáme sklízet trpké plody neekonomického a neorganizovaného zřízení škol, které stát nechal vzniknout v 90. letech bez jakéhokoliv plánování. Zřizovatele nezajímalo, co budou absolventi dělat, důležitý byl pro většinu z nich finanční výnos. Jenže stačilo jedině – setrvalý pokles počtu studentů – a v regionech se potýkají s fatálním nedostatkem absolventů učňovských oborů, technických škol a s vysokou nezaměstnaností středoškolsky vzdělaných lidí, o které nemá nikdo zájem.

Rozjíždí se sice koncepce, opírající se o několik pilířů v podobě Národní soustavy povolání a Národní soustavy kvalifikací, které by měly fatální nedostatky školského systému eliminovat, ale podle zaměstnavatelů je třeba zapracovat na jejím rychlejším fungování. Mnoho firem totiž musí nedostatek kvalifikované pracovní síly řešit vlastními investicemi do vzdělávání, což ubírá peníze na rozvojové investice.

I kraje se snaží řešit potíže vzdělávací soustavy. Ve většině z nich spustili optimalizaci sítě škol, která by formou slučování a rušení škol měla podpořit vznik větších školských celků. Cílem je to, aby nově vzniklé instituce měly dostatek kapacit, širokou nabídku oborů a dostatek kvalifikovaných pedagogů, aby byly schopné odolat výpadku počtu žáků, vystupujících nyní ze základních škol. Školám se nyní navíc začíná nedo-

stávat také vzdělaných a zkušených odborníků, kteří by v učňovských oborech předávali zkušenosti žákům. Stanovisko zaměstnavatelů je jasné – více než investice do vlastních firemních škol si přejí fungující partnerství škol a zaměstnavatelů, včetně kvalitního kariérového poradenství, jež by mělo fungovat hlavně na základních školách. Cílem je zajistit dostatek studentů především v technických maturitních a učebních oborech. Zaměstnavatelé proto podporují projekty, které mají přiblížit lidem technické vzdělávání, jako jsou akce „Auta nás baví“ či „IQ Industry“. Podle firem by měl stát zajistit fungující systém dalšího vzdělávání a ve spolupráci státní správy s firmami dokázat předvídat budoucí kvalifikační potřeby. „Zaměstnavatelům se zamlouvá současná

pokračování ze strany 1

podpora technických oborů škol, ale měla by více korespondovat s potřebami lokálního trhu práce," konstatovala regionální manažerka SP ČR pro Středočeský kraj Kateřina Budínková. Z šetření regionálních manažerů v krajích ČR vyplývá, že zaměstnavatelé nejsou příliš nakloněni školícím střediskům, respektive kvalitě systému vzdělávání v těchto zařízeních. Velké firmy, jako třeba strojírenské společnosti z Moravskoslezského kraje, postrádají větší propojení školského vzdělávacího systému s praxí, kvůli kterému firmy musejí samy investovat do zaškolování zaměstnanců, adaptačních programů či přímo zřízení vlastních škol.

V Jihomoravském kraji si chválí účast firem v projektech, které jsou financovány z peněz Evropské unie, jako je například projekt „IQ Industry“, či regionální projekty z OP VK a OP LZZ, které řeší podporu řemeslných oborů a spolupráci škol a zaměstnavatelské sféry.

I přes četné aktivity nejen krajských zastupitelstev, ale i svazových organizací, zaměstnavatelé vbrzku rychlou nápravu v kvalitě vzdělávacího systému a zajištění dostatku pracovníků v technických a řemeslných oborech nečekají. Z krajů totiž přicházejí, podle zjištění regionálních manažerů, téměř identická prohlášení ve smyslu, že stále je co napravovat. Firmám pořád chybí podpora vzniku odborných škol při podnicích s odkazem na to, co fungovalo před listopadem 89

– výchova vlastních učňů a studentů, dále pak legislativní ukotvení této problematiky, finanční úlevy firmám, které investují do svých potenciálních zaměstnanců–studentů či učňů. Začít by se podle mínění zaměstnavatelů mělo se zpřísněním udělování akreditací novým soukromým školám, respektive jejich omezováním s přihlédnutím k oborové struktuře škol v regionu a požadavkům místních zaměstnavatelů.

Svaz průmyslu a dopravy ČR připravil i na základě ohlasů z regionálních kulatých stolů, pořádaných v rámci projektu „Udržitelnost sociálního dialogu“, Memorandum na podporu technických učebních a maturitních oborů. Text memoranda je adresován odpovědným orgánům státní správy a samosprávy a všem partnerům, tj. školám a zaměstnavatelům v krajích.

MEMORANDUM

V České republice chybí kvalifikovaní pracovníci v následujících technických oborech:

- strojírenství
- elektrotechnika
- stavebnictví
- chemie

Návrhy řešení:

- změna nastavení výše normativů a financování škol (nejen platba na žáka, ale i diferenciací dle potřebnosti oborů a kvality absolventů), **zodpovídá: MŠMT**
- definování vstupní a výstupní kvality absolventů základních a středních škol (testování v 9. ročníku ZŠ, jednotné maturity,

přijímací zkoušky na SŠ), **zodpovídá: MŠMT**

- podporovat výuku jazyků, přípravu k plnění pracovních povinností, odpovědnosti a ostatních měkkých kompetencí na ZŠ a SŠ, **zodpovídá: MŠMT**
- zkvalitnění kariérového poradenství (zavedení profesionálního kariérového poradenství), **zodpovídá: MŠMT, MPSV, úřad práce, školy, zaměstnavatelé, sdružení zaměstnavatelů**
- upravit stupnice platových tarifů obsažené v příloze č. 5 nařízení vlády č. 564/2006 Sb., pro všechny pedagogické pracovníky, kteří splňují zákonem stanovené předpoklady odborné kvalifikace, **zodpovídá: MŠMT**
- větší spolupráce ZŠ a SŠ se zaměstnavateli (např. možnost exkurzí do firem pro učitele), tj. podpora projektů zabývajících se spoluprací škol a průmyslu, **zodpovídá: zaměstnavatelé, školy, sdružení zaměstnavatelů**
- obnovení a zavedení polytechnické výchovy na MŠ a ZŠ, **zodpovídá: MŠMT**
- možnosti daňových úlev pro zaměstnavatele v rámci poskytování stipendií a využívání jejich prostor k praktické výuce žáků, **zodpovídá: MPO, MF, MŠMT, MPSV**
- legislativní úprava pro uzavírání smluv mezi zaměstnavateli a žáky, legislativní ošetření dalších oblastí praktického vyučování na pracovištích, **zodpovídá: Ministerstvo spravedlnosti, MŠMT, MPSV**
- regulace rozvoje dalších nepotřebných oborů, **zodpovídá: MŠMT, zřizovatelé škol**
- zohlednit vyšší provozní a investiční náklady středních škol s technickým zaměřením, **zodpovídá: MŠMT, zřizovatelé škol**
- medializace a popularizace učebních oborů, **zodpovídá: všichni zúčastnění, média**
- podpora dalšího vzdělávání a dílčích kvalifikací (podpořit fungování systému NSK), **zodpovídá: MŠMT, MPSV, zřizovatelé škol, školy, zaměstnavatelé**
- pokračování stipendií pro technické obory, **zodpovídá: krajské samosprávy**

-pd-

STANE SE ...

Bezplatné akce připravené regionálními zastoupeními SP ČR

ČERVENEC – ZÁŘÍ 2011

- **Za co hrozí zaměstnavatelům pokuty**, se dozvíte na semináři **19. července v Pardubicích**.
- **Dejte šanci rodině i zaměstnání** na kulatém stole, který se koná **21. července v Hradci Králové**.
- **Snížení rizik a bezpečnost práce v dopravě** vám ujasní seminář **26. července v Praze**.
- **Malá důchodová reforma** se představí na kulatém stole **10. srpna v Praze**.
- **Odpadové hospodářství** je hlavním tématem semináře **23. srpna v Liberci**.

SEMINÁŘE, KULATÉ STOLY

- **Nejdůležitější změny podle zákona o důchodovém pojištění** můžete prodiskutovat na semináři **30. srpna ve Zlíně**.
- **Finanční gramotnost** vám pomůže zlepšit seminář **1. září v Pardubicích**.
- Aktuální otázky v **pracovním právu** vyřeší seminář **2. září v Mostě**.
- **Za co hrozí zaměstnavatelům pokuty**, zjistíte také na semináři **6. září v Olomouci**.
- Zákonitosti **insolvenčního řízení** přiblíží seminář **7. září v Ostravě**.
- **Jak řešit spory v pracovním právu** se dozvíte na semináři **13. září v Pardubicích**.

Podrobnosti o výše uvedených i dalších akcích naleznete v Kalendáři akcí na www.socialnidialog.cz nebo www.spcr.cz

SEZNAMTE SE...

MARKÉTA HEROUTOVÁ

REGIONÁLNÍ MANAŽERKA SVAZU PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR PRO LIBERECKÝ, KRÁLOVÉHRADECKÝ A PARDUBICKÝ KRAJ

Regionální zastoupení Svazu průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) v regionu Severovýchod vede Markéta Heroutová od půlky ledna 2009. A i když byla, podle svých slov, vždycky spíše zaměřená humanitně, byznysu stejně neutekla. V předchozích letech se věnovala především oblasti lidských

stupování a schopnost rychle identifikovat a vyřešit problém. Díky četným kontaktům z předchozích zaměstnání má výborný přehled o firemním prostředí v regionech. „Největší radost mám z toho, že je konečně SP ČR vidět, že se o něm mluví i v regionech, že můžu být v tripartitě jako místopředseda za stranu zaměstnavatelů, že naše semináře a akce jsou už pro členskou základnu synonymem vysoké kvality a efektivity,“ řekla o své práci Markéta Heroutová.

Jako jediná z regionálních manažerů se stará o členskou firmu SP ČR ve třech krajích. Mluví výborně anglicky, a od devítky základní školy i francouzsky. Jazyky jsou jejím velkým koníčkem. Učila se totiž taky švédsky, německy a hebrejsky. Jejím životním mottem je: „To, co víš a čemu věříš, se stává tvou pravdou. Tvoje pravda se stává tvou realitou. A ty se stáváš jejím vězňem.“

Zastoupení SP ČR Severovýchod, které má sídlo v Liberci, zastupuje více než 200 zaměstnavatelských subjektů. Hlavní důraz práce regionálního zastoupení vidí Markéta Heroutová ve zprostředkování informací a zkušeností z různých oblastí podnikatelského prostředí, v organizaci seminářů na základě poptávky členských firem a v řešení aktuálních problémů, které členské firmy SP ČR mají.

„Každý ze všech třech „mých“ krajů má svá specifika,“ konstatovala regionální manažerka. Z toho si laskavý čtenář jistě odvodí, že práce v regionu Severovýchod musí být velice flexibilní s množstvím činností, které pro členskou základnu zastoupení zajišťuje. Markéta Heroutová je členem v radách pro rozvoj lidských zdrojů, krajských radách hospodářské a sociální dohody (tripartita), účastní se také různých regionálních diskusí či, jak již bylo zmíněno, pořádá vzdělávací akce a také diskusní platformy. Prioritou regionálního zastoupení SP ČR je tedy i v regionu Severovýchod komunikace, předávání informací a spolupráce s členskými firmami.

TIP NA NÁVŠTĚVU LIBERECKÉHO KRAJE

Benátská noc, hudební festival, Malá Skála, Český ráj

„Vzhledem k tomu, že Regionální kaleidoskop vychází o prázdninách, chci rozhodně čtenáře pozvat na letní hudební festival Benátská noc v Českém ráji,“ řekla Markéta Heroutová. Festival se koná v Malé Skále v Českém ráji a odstartuje ve čtvrtek 28. července večírkem pro nedočkavé. Letošními zahraničními taháky jsou kapely Dream Theater a Scooter. Historie festivalu se datuje do roku 1992. Když festival v roce 1993 začínal, tehdy ještě na místní Žluté plovárně v údolí obce Malá Skála v Českém ráji, byl jeho průběh v mnoha směrech partyzánský. Šatny účinkujících byly v obýváku rodinného domku. Podium bylo postaveno z lešenových trubek a zvuková aparatura přivázána lany ke stožárům veřejného osvětlení. Podle organizátorů bude největší novinkou letošního ročníku Toi Toi Camp - kempování, které sice není zadarmo, ale s potřebným servisem. Pořadatelé totiž slibují, že zajistí nejen čisté toalety a sprchy s teplou vodou, ale i osobní trezory, půjčovnu sportovního náčiní nebo hřiště. Přímo v areálu kempu pak bude velkokapacitní restaurace a kavárna s non-stop provozem. Nepřetržitě bude fungovat i celý kemp s recepcí, obsluhou a ochrankou. Přímo v areálu festivalu si zase chystá jeden z mediálních partnerů – TV Barrandov – stan plný interaktivních her a zmrzliny Animáček.

zdrojů. Podle zástupců členských firem SP ČR jsou silnými stránkami regionální manažerky klientsky orientovaný přístup, příjemné a komunikativní vy-

LIBERECKÝ KRAJ

Liberecký kraj leží na samém severu Čech. Po Praze je druhým nejmenším krajem Česka. V re-

FOTO: SP ČR

gionu je rozvinutý průmysl skla a bižuterie, výroba a zpracování plastů, strojírenství a odvětví zpracovatelského průmyslu s úzkou vazbou na výrobu automobilů. Tradiční textilní průmysl ztratil v důsledku útlumu v posledních letech svoje dominantní postavení. Nezanedbatelnou součástí ekonomiky Libereckého kraje je cestovní ruch, největšími magnety pro cestování jsou Krkonoše, Jizerské hory, Turnovsko – Český Ráj, Doksy a okolí, Lužické hory a Podkrkonoší.

Liberecký kraj jako vyšší územní samosprávný celek byl vytvořen v roce 2000, sídlem a zároveň největším městem regionu je Liberec. Nezaměstnanost v kraji se pohybuje kolem 10 procent, nejnižší je na Jablonecku, Semilsku a ve městě Liberci, nejvyšší pak na Frýdlantsku a Českolipsku. „V Libereckém kraji zastupujeme více než 70 podnikatelských subjektů Svazu průmyslu a dopravy. Tyto subjekty působí převážně v oblasti automobilového a sklářského průmyslu, což jsou aktuálně obory, ve kterých jsou problémy způsobené finanční a hospodářskou krizí velmi markantní,“ vypočetla Markéta Heroutová.

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Oficiální charakteristika Královéhradeckého kraje označuje region za zemědělsko-průmyslovou oblast s bohatě rozvinutým cestovním ruchem. Průmysl je soustředěn do velkých měst, intenzivní zemědělství do oblasti Polabí. Největší koncentrací cestovního ruchu v České republice se vyznačují Krkonoše. Národní park Krkonoše

pokračování ze strany 3

zasahuje na území kraje dvěma třetinami své výměry a nacházejí se zde nejcennější lokality parku. Mezi turisty nejnavštěvovanější místa, kromě Krkonoš, patří i Prachovské skály se skalními městy, barokní hospital Kuks, klášter v Broumově, Babiččino údolí v Ratibořicích, ZOO se safari ve Dvoře Králové nad Labem, Proboštův betlém v Třebechovicích pod Orebem, hrad Kost, zámky v Náchodě, Častolovicích, Opočně, Novém Městě nad Metují a Rychnově nad Kněžnou či pevnostní město Josefov.

Při hranicích s Polskem se rozvíjí mnoho forem příhraniční spolupráce. Jednou z nich je Euroregion Glacensis, který vznikl v roce 1995 jako jeden z euroregionů působících na polsko-českém příhraničním území. SP ČR zastupuje v kraji téměř 70 zaměstnavatelských subjektů. V celé paletě odvětví je v královéhradecké členské základně nejvíce společností z oblasti slévárenství,

automobilového průmyslu a v neposlední řadě i z výrobních družstev. Nejvíce lidí v kraji ovšem zaměstnává zpracovatelský průmysl, především textilní výroba a výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení.

PARDUBICKÝ KRAJ

V Pardubickém kraji se nyní koncentruje řada výzkumných organizací. SP ČR zde zastupuje bezmála 70 členských subjektů. Nejsilnější postavení v průmyslové základně kraje má všeobecné strojírenství, průmysl textilní, oděvní, kožedělný a chemický. Významný je ale i zemědělský sektor. Podle statistik totiž z celkové rozlohy kraje zaujímá zemědělská půda 60,75 %, lesy 29 % a vodní plochy 1,35 %.

Přesto se podle dlouhodobých statistik na tvorbě HDP kraje podílí jen 5 průmyslových odvětví. Rozhodující vliv má zpracovatelský průmysl, následovaný obchodem, dopravou, skla-

dováním a spoji, činnostmi v oblasti nemovitostí a pronájmu a stavebnictvím.

Makroekonomové Pardubickému kraji předpovídají, vzhledem k příznivému klimatu a ideálnímu střídání rovinné a horské krajiny, rozmach cestovního ruchu. K turisticky atraktivním oblastem patří podhůří Orlických hor, okolí Sečské přehrady, oblast u Horního Bradla, Bojanova či Křižanovic ležící v Železných horách. Na území celého kraje se rozvíjí agroturistika se zaměřením na tradiční chov koní. **-pd-**

KONTAKT

Regionální zastoupení SP ČR
pro kraj Liberecký, Královéhradecký a Pardubický
Markéta Heroutová
Kostelní 10/5, 460 01 Liberec
Tel: 733 643 521, e-mail: mheroutova@spcr.cz

ROZHOVOR S...

PETR JONÁK

NE KAŽDÁ FIRMA SI MŮŽE DOVOLIT FINANCOVAT VLASTNÍ ŠKOLU

Nedostatek kvalifikované pracovní síly se stává pro zaměstnavatele otázkou číslo jedna nejbližší budoucnosti. Petr Jonák, ředitel korporátní komunikace skupiny AWT, mezinárodní logistické a spediční společnosti, která v tuzemsku působí, k problému zajištění vzdělané pracovní síly financováním vlastních škol ale říká: „Ne každá společnost si může dovolit financovat vlastní vzdělávací zařízení.“

Jak hodnotíte systém vzdělávání v ČR z pohledu zajištění dostatečně kvalifikované pracovní síly pro firmy?

O rostoucí propasti mezi systémem odborného vzdělávání a reálnými potřebami trhu práce se hovoří již řadu let a zkušenosti skupiny AWT to potvrzují. Chybí užší propojení výuky s praxí nebo standardy vzdělání. Žáci také stále nejsou připravováni na to, že se budou muset vzdělávat celý život a své dovednosti flexibilně doplňovat nebo měnit. Na druhou stranu má u nás zejména technické škol-

ství natolik dlouhou a silnou tradici, že stále produkuje řadu mimořádně dobrých absolventů. Jsme rádi, že část z nich míří do naší skupiny.

Na technických školách, které by byly schopny vyprodukovat stovky absolventů žádaných průmyslem, dnes často studují jen desítky žáků. To je dáno nejen špatným demografickým vývojem, ale taky nešťastnými kroky vlád v minulých letech, které vůbec nereagovaly na požadavky trhu. Souběžně s masivní podporou víceletých gymnázií se téměř rozpadlo učňovské školství. Zato lze ve městech najít desítky škol zaměřených na administrativu a obchodní dovednosti, jejichž absolventi obvykle končí na úřadech práce.

Zaměstnavatelé kritizují to, že nedostatek kvalifikované pracovní síly musejí řešit financováním vlastních vzdělávacích zařízení, jak to děláte vy?

Dovolit si vlastní vzdělávací zařízení mohou skutečně jen ty největší společnosti v zemi. My

FOTO:AWT

jsme se vydali cestou úzké spolupráce se středními odbornými školami i univerzitami, které jsou pro naše potřeby klíčové. Skupina AWT spolupracuje s dopravními školami v Ostravě-Vítkovicích, České Třebové nebo Děčíně, Vysokou školou báň-

skou, Univerzitou Pardubice nebo Vysokou školou ekonomickou. Nabízíme odborné praxe a stáže, exkurze a vyučování na našich pracovištích, vedení bakalářských i diplomových prací. Naši experti přednášejí na školách a podílejí se na společných výzkumných projektech.

Kandidáty na některé pozice (například strojevedoucí) si však musíme vychovávat úplně sami. Na to sice nepotřebujeme vlastní vzdělávací zařízení, nicméně nás to stojí obrovské finanční prostředky. Ty navíc rostou, pokud se kandidáti rekrutují mimo požadovaný obor vzdělání.

Měli by zaměstnavatelé nedostatek vzdělané pracovní síly řešit organizováním vlastních škol?

Zdá se, že jim ani nic jiného nezbude, alespoň těm největším gigantům. Ne každý si však může dovolit vlastní velké učiliště a vysokou školu, jako například mladoboleslavská Škodovka. Cestou pro ostatní je úzká spolupráce s existujícími školami. V řadě případů jsou to právě soukromé firmy, které drží školy nad vodou a zaručují jejich budoucnost. Navíc je v zájmu samotných firem, aby profily absolventů co nejvíce odpovídaly jejich potřebám.

Mohou se pro firmy stát nějakým fatálním problémem třeba i regionální rozdíly v kvalitě vzdělání?

Pro skupinu, jako je AWT, která má pobočky a provozy na více než 60 místech v zemi, je to částečně problém již dnes. Zatím se nám jej však daří řešit rozšiřováním spolupráce se školami a vylepšováním motivačního systému. Určitě bychom však uvítali nastavení koncepční politiky

„Příkladem dobrého fungování školské soustavy je Německo. Stát zde po dohodě se zaměstnavateli a regiony usměrňuje oborovou strukturu škol podle toho, jaké jsou očekávané potřeby firem.“

regionálního rozvoje a optimalizované sítě regionálního odborného školství.

Co podle vás chybí optimálnímu systému pro zajištění vzdělané pracovní síly?

Vedle již zmíněného chybějícího propojení výuky s praxí je to rovněž povážlivě klesající

gramotnost žáků. Zatímco počet studentů demograficky klesá, počet studijních míst a oborů zůstává zachován a k tomu se přidal masivní rozmach soukromých škol. Na střední odborné školy se tak dostávají studenti s výrazně horším průměrem, protože ti nejlepší míří na gymnázia. Bez redukce počtu škol a oborů se situace výrazně nezlepší.

Pomoci by mohl i systém diferencovaného školního, který by motivoval ke studiu na technických univerzitách. Považuji za paradox, že je na jednu stranu odmítáno školné doplnění o systém odložených půjček, ale na druhou stranu zde není jasný tlak na vytvoření systému péče o sociálně znevýhodněné děti, který by jim umožnil dosáhnout lepšího vzdělání.

Odhlédneme-li od obsahu práce, spojuje zaměstnavatele v poptávce po kvalifikované pracovní síle ještě něco?

Obsah práce je spíše tím, co zaměstnavatele nespojuje. Každý má přeci trochu jiné potřeby. Problémy, které nás jako zaměstnavatele spojují, jsou až notoricky známé. Nízká úroveň absolventů ve špatné vzdělanosti i regionální struktura, rigidní zákoník práce, neochota lidí stěhovat se za prací a učit se stále nové věci, malé zapojení do praxe již během studia. Postrádáme také větší motivaci ze strany státu.

Proč se nedaří v tuzemsku systémy vzdělání optimalizovat tak, aby byly všechny strany spokojené?

Problémy českého systému vzdělávání jsou myslím již velmi dobře popsány, stejně jako jejich možná řešení. Konec konců Agenda 2010 Svazu průmyslu je toho důkazem, stejně jako Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR do roku 2020, kterou připravuje Ministerstvo průmyslu a obchodu. Největším problémem ČR je, že nedokáže přejít od slov k činům. Příklad si můžeme vzít třeba ze sousedního Německa. Stát zde po dohodě se zaměstnavateli a regiony velmi dobře usměrňuje oborovou strukturu škol právě podle toho, jaké jsou očekávané potřeby firem. Také v sousedním Polsku se situace výrazně zlepšuje.

Co způsobuje v byznysu nedostatek kvalifikované pracovní síly?

Podniky v důsledku toho nejsou schopné zabezpečit kvalitně a včas požadavky trhu. Řada firem by mohla zvyšovat výrobu a snáze uspokojovat poptávku doma i na zahraničních trzích, chybí jim však kvalifikovaní lidé. Nám se za poslední rok díky velkému úsilí podařilo najít na trhu práce řadu odborníků, což se již viditelně odráží i na našich trzích a rostoucím počtu zákazníků. Firmy navíc musejí investovat velké prostředky a čas na vzdělávání nepřipravených absolventů. Kdyby zde stát plnil svoji roli, mohly by tyto peníze mířit například do nových technologií.

Měli by zaměstnavatelé investovat do zajištění kvalitního vzdělání svých zaměstnanců?

Bezesporně ano, již kvůli schopnosti reagovat na inovace a vývoj trhu. Investice do vzdělávání zaměstnanců se jim bohatě vrátí. Skupina AWT ročně systematicky vzdělává stovky svých zaměstnanců. Pokud si někdo doplňuje kvalifikaci, odráží se to i v našem motivačním systému. Investice však nesmí být samoúčelné a nepromyšlené. Dobře to ukazují někdy nesmyslné rekvalifikační programy hrazené z veřejných peněz. Skutečnost, že Čechům obecně chybí lepší znalosti cizích jazyků nebo počítačové dovednosti, ještě neznamená, že lidem na úřadech práce pomůžeme kurzem angličtiny nebo práce na internetu.

Takže zavedený systém rekvalifikací není moc smysluplný?

Takové rekvalifikace nám jsou v praxi k ničemu. My potřebujeme lidi se svářečskými, strojnickými či řidičskými průkazy nebo s průkazy způsobilosti k řízení drážních vozidel. Úřady práce na to však nechtějí slyšet, protože je prý získání těchto průkazů nákladné. Už je vůbec nezajímá, že 90 procent vyškolených si hned najde práci. Úřady raději plošně proškolí tisíc absolventů v základech PC znalostí, což v součtu stojí ještě víc a 950 z nich jim zůstává v databázích. **-pd-**

ZMĚNY VZDĚLÁVÁNÍ V KRAJÍCH OČIMA FIREM A KRAJSKÝCH REPREZENTACÍ

Kraj	Regionální manažer	Popis změny
Karlovarský kraj	Václav Pavelek	Vzdělávací soustava v kraji prochází od roku 2008 reformou, jejímž hlavním cílem je zvýšení počtu vysokoškolsky vzdělaných lidí a podpora dalšího vzdělávání. Síť škol prochází optimalizací a slučováním kvůli snižování počtu studentů. Kraj chce zachovat pouze obory, jež jsou žádané na pracovním trhu. Cílem je vytvořit tzv. „odborná“ centra.
Ústecký kraj	Václav Pavelek	Školství v kraji prochází jistým zetižením v podobě rušení a slučování škol. Kraj zjišťuje poptávku po oborech u firem a motivuje obory, jejichž absolventů se nejvíce nedostává, cílenými stipendii. Region spoléhá na síť pátečních škol, která má zachovat nejen historicky ceněné učební obory, ale reagovat i na aktuální poptávku. Z pohledu firem je slučování a rušení škol krokem vpřed, protože je podle nich lepší navázat spolupráci s jednou velkou školou, než se třemi menšími.
Liberecký kraj	Markéta Heroutová	Také v Libereckém kraji ovlivňuje podobu vzdělávacího systému demografický vývoj. V rámci středoškolského vzdělávání kraj plánuje rozšířovat obory s širším odborným profilem absolventa, upravit kapacity středních škol s ohledem na ekonomický potenciál kraje a zvyšovat provázanost škol se sociálními partnery s uplatňováním inovací ve vzdělávání. Kraj podporuje vybrané obory stipendii a probíhá zde úspěšná kampaň TechYes.
Královéhradecký kraj	Markéta Heroutová	V kraji optimalizují síť středních škol již několik let. Královéhradecký kraj především nechce podporovat vznik nových škol a nových oborů u stávajících institucí v případech, že jejich nabídka je v regionu již dostatečná. V letošním roce prosadil kraj rušení téměř dvacátky tříd gymnaziálních a ekonomických oborů a rozšířil nabídku oborů, ke kterým poskytuje stipendia.
Pardubický kraj	Markéta Heroutová	Kromě klesajícího počtu žáků se kraj potýká i s kritikou optimalizace škol ze strany sociálních partnerů. Region buduje síť pátečních škol, včetně institucí, které mají nadregionální význam. Vybrané učební obory podporuje kraj motivačními stipendii.
Jihomoravský kraj	Ilona Staňková	Kraj pokračuje v optimalizaci sítě škol a institucionální změně školství v kraji. Cílem je podporovat obory s podprůměrnou mírou nezaměstnanosti absolventů, obory s vyšší poptávkou po absolventech na trhu práce a směřovat k homogenitě vzdělávací nabídky škol. Prioritou je zvyšování úrovně materiálně technického i personálního zabezpečení výuky, optimalizace počtu VOŠ a provázanost se studiem bakalářských oborů VŠ v regionu. Zatímco kraj chce těmito kroky zvýšit zaměstnanost terciární/kvartérní sféry, zaměstnavatelé jsou proti tomu.
Kraj Vysočina	Ilona Staňková	Prioritou kraje je změna účasti lidí na vzdělávání. Nedostatkem kraje je nízký počet lidí s vysokoškolským vzděláním, proto je důraz kladen na výraznější posílení terciárního vzdělávání. Zaměstnavatelé žádají navýšení počtu technických oborů ve školách. Kraj ovšem detailní plány zatím nezveřejnil.
Moravskoslezský kraj	Petr Holica	Vzdělávací systém v regionu podle zaměstnavatelů nedokáže zajistit dostatečný počet technických pracovníků. A to ani přesto, že studenti motivuje nejen kraj řadou akcí, ale i zaměstnavatelé. Ti buď přímo podporují učební obory pro absolventy, které potřebují, nebo financují vlastní vzdělávací instituce. To však není podle firem systémové. Podle nich by se měla jasně definovat hospodářská politika a podle toho pak nastavit vzdělávací soustavu, která bude reflektovat průmyslovou skladbu regionů.
Olomoucký kraj	Jana Mikulčíková	Krajský úřad začal mezi prvními v ČR s optimalizací škol už v roce 2002. Cílem je zajistit vzdělávací síť bez duplicit a sledovat uplatnitelnost absolventů oborů. Kraj intenzivně jedná se zaměstnavateli i soukromými školami ohledně nabídky oborů, které jsou poptávány. Technické obory podporuje kraj projekty na rekonstrukce a modernizace dílen. Vybrané obory se navíc podporují stipendii pro studenty. V regionu je znát, že zaměstnavatelé a politická reprezentace chtějí, aby se vzdělávací systém a podniková sféra propojila více, ale pouze ti aktivnější iniciují nějaké změny a uzavírají partnerství.
Zlínský kraj	Jana Mikulčíková	V kraji je za jedno z kvalitativních kritérií při hodnocení práce ředitelů škol považována spolupráce školy se sociálními partnery, u odborných škol s podnikatelskou sférou. Funguje zde systém „Podpory řemesel v odborném školství“. Zájem studentů o technické obory je motivován stipendii a funguje i síť center pro výuku technických oborů.
Plzeňský kraj	Michal Lehký	Nedostatkem kraje je fungování učňovského školství. Problémem je i to, že studenti mají zájem o střední školy v Plzni, zatímco kapacita škol v jiných částech kraje zůstává nevyužita. Přestože zaměstnavatelé řeší nedostatek kvalifikované pracovní síly spoluprací s odbornými školami, jde podle nich o nesystémový krok. Osvědčila se praxe studentů ve firmách. Slučování škol, tedy optimalizace, bylo zaměstnavateli přijato příznivě.
Jihočeský kraj	Michal Lehký	V plánu kraje je vytvořit sociální, zdravotnickou, vzdělávací a vědeckou síť odpovídající potřebám regionu. V regionu funguje projekt UNIV 2, podporující vzdělávací služby dospělým. Zásadním dokumentem pro zajištění kurikulární reformy jsou v kraji rámcové vzdělávací programy a z nich vycházející školní vzdělávací programy. Důraz je kladen na výuku cizích jazyků, informační, ekonomické a občanské znalosti. Zaměstnavatelé spolupracují převážně se školami učňovských řemesel a jsou nuceni úzce spolupracovat s konkrétními institucemi.
Středočeský kraj	Kateřina Budínková	V kraji se zaměstnavatelé dlouhodobě potýkají s nedostatkem kvalifikované pracovní síly. Vzdělávání proto řeší firmy většinou samy, nejčastěji spoluprací se školami a vlastními školícími středisky. Kraj měl v rámci plánu optimalizace středního a speciálního školství (do roku 2010) 7 optimalizačních projektů, nyní se zaměřil na podporu odborného vzdělávání. Cíle chce dosáhnout vypisováním stipendijních programů pro žáky především oborů strojírenství a strojírenské výroby, elektrotechniky, stavebnictví, zemědělství a lesnictví/potravinářství, dále propagací řemesel spojených s prezentací zainteresovaných škol a účinnější spoluprací se zaměstnavatelskými svazy a firmami.

JAK REGIONY POSTUPUJÍ V OPTIMALIZACI ŠKOL

JOSEF SLOVÁK

ČLEN RADY ZLÍNSKÉHO KRAJE PRO OBLAST ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A SPORTU

Odborné školství Zlínského kraje se již dlouhodobě zaměřuje v souladu s potřebami trhu práce na obory, ve kterých absolventi škol mohou nalézt uplatnění přímo v regionu. V oborové nabídce jsou proto obory kovodělné, elektrotechnické a stavební, ale i tradiční řemeslné obory zpracovatelského průmyslu. Nepříznivý vliv demografického vývoje má v současnosti největší dopad na střední odborné školy, kdy počet přijatých žáků ke studiu každoročně výrazně klesá, přičemž nabídka volných míst se nemění.

Ze statistik kraje vyplývá, že pokles studujících (2010/2011) odpovídá úbytku 2,5 středních škol ve Zlínském kraji, při zachování průměrného počtu studujících. Se snižováním počtu žáků jednotlivých středních škol se stává provoz škol neekonomický, při zachování stejných provozních nákladů na provoz neměnného počtu škol. Mezinárodní výzkumy ukazují také na výrazný pokles kvality výstupů z maturitních oborů, protože vstupní požadavky přijímacího řízení ke studiu maturitních oborů se snižují. Celá situace na celorepublikové úrovni může připo-

mínat požár, kdy všichni volají „Hoří“, nikdo ale neví, zda použít vodní, nebo jiný hasicí přístroj a tak nikdo nehasí.

Problém kritického nedostatku žáků v řemeslných oborech ukončených výučním listem si Zlínský kraj uvědomil už v roce 2007, tedy na počátku demografického propadu. V tomto roce jako první kraj v České republice nastartoval systém „Podpory řemesel v odborném školství“. Od školního roku 2009/2010 se systém podpory vztahuje i na žáky soukromých škol.

Pro školní rok 2010/2011 byl zaznamenán přes výrazný úbytek žáků vycházejících ze základních škol pouze mírný propad v počtech žáků přijatých na podporované obory. Výsledky přijímacího řízení pro školní rok 2011/2012 ukazují, že díky této podpoře řemesel nebude propad žáků v podporovaných řemeslných oborech výrazně dramatický.

Na podporu odborného vzdělávání zacílil Zlínský kraj i budování čtyř technologických center financovaných z prostředků ROP NUTS II ve výši 160 milionů korun. Centrum Hi-tech technologií v Uherském Brodě má ambice stát se místem vzdělávání

učitelů odborných předmětů a praxe z celé ČR. Dalším nástrojem regulace vzdělávání je celá řada projektů z prostředků ESF, např. portál kariérového poradenství Zlínského kraje a úspěšný projekt podporující řemesla „Hledáme mladé technické talenty“ a další. Co se týká optimalizace sítě škol a oborů vzdělávání, je nyní pro kraj prioritou vybudování sítě přiměřeně velkých spádových středních škol, s širokou nabídkou vzdělávacích oborů, vznik ekonomicky silných a stabilních subjektů, snazší dosažitelnost na další finanční zdroje (ESF) a efektivní využití financí zejména při investičních rekonstrukcích a opravách. Obory, které se mají zachovat, je třeba soustředit do komplexů větších škol. Zároveň bude ale třeba také podstoupit redukce kapacit všeobecně vzdělávacích škol, zejména gymnázií.

FOTO: ARCHIV SP ČR

JANA KREJSOVÁ

ČLENKA RADY JIHOČESKÉHO KRAJE

Na základě demografického poklesu věkové skupiny žáků vstupujících do středních škol, nadměrné kapacity středních škol v kraji a potřeb trhu práce se Jihočeský kraj rozhodl snížit počet škol, a to formou sloučení nebo splynutí. Cílem je, aby podíl maturitních a nematuritních oborů byl na vstupu do středních škol v poměru 67 ku 33 procentům. Poměr počtu žáků na vstupu do středních škol mezi gymnaziálními i odborným vzděláváním s maturitní zkouškou a odborným vzděláváním bez maturitní zkoušky chce kraj udržet v poměru 19 : 48 : 33 procentům. Dalším cílem je preferování oborů s technickým a přírodovědným zaměřením. Je nutné řešit i oborovou nabídku a dále snižovat maturitní obory. Nedílnou součástí optimalizace je i posílení spolupráce se sociálními partnery, včetně jejich odborné i finanční podpory.

Optimalizační kroky kraj odsouhlasil nejen ve výboru pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost, ale i s hospodářskou a agrární komorou, krajskou tripartitou, s úřadem práce, s radou pro rozvoj lidských zdrojů a s asociací – CESH. Optimalizační kroky pak byly projednány s řediteli škol a starosty obcí. Pokud se racionalizace systému v počtech pracovníků ve školství povede, podaří se udržet platy pedagogů i nepedagogů nad celostátním průměrem. Optimalizačními kroky chce kraj vytvořit silné školy, které mají dostatečnou perspektivu do budoucnosti. Dá se říci, že většina odborných škol i učilišť je napojena na zaměstnavatelskou sféru, a to ve formě spolupráce praxí svých žáků, proškolení učitelů praktických výcviků, ale i vytvářením společných projektů, včetně projektů na mezinárodní úrovni. Slabou stránkou je oslovování rodičů žáků základních škol ze strany za-

městnavatelské sféry hlavně v technických oborech. Zde je problém v tom, že rodiče rozhodují o svém dítěti na základě svých znalostí a informací, které jim poskytne škola, nebo jsou veřejně známé, ale zcela chybí informace od zaměstnavatelské sféry, např. o jaké absolventy mají zájem, jaké jsou pracovní podmínky, jak se zaměstnavatelé starají o zdraví svých zaměstnanců, jaké jsou i platové podmínky a mnohé jiné. To je také cesta, jak získat další žáky do technického učňovského školství.

FOTO: ARCHIV SP ČR

POHLED Z VENKU

NÁRODNÍ SOUSTAVA POVOLÁNÍ A KVALIFIKACÍ – TO JSOU ZÁKLADY K FUNKČNÍMU SYSTÉMU CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ

Ano! Jedná se skutečně o základní kameny systému, které zaměstnavatelé sdružení v sektorových radách, postupně vytvářejí v rámci veřejných zakázek. Vytvoření Národní soustavy povolání (NSP) a Národní soustavy kvalifikací (NSK) chápou zaměstnavatelé jako určitou splátku dluhu vůči počátečnímu, ale i dalšímu vzdělávání v ČR, jako vytvoření a upřesnění zadání, resp. objednávku vůči vzdělávací soustavě.

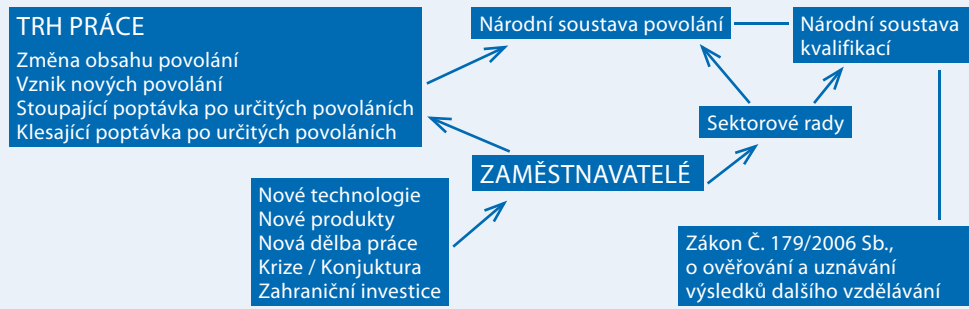
To, co zaměstnavatele motivuje k tvorbě uvedených národních soustav, je jejich nadstavba v podobě systému celoživotního učení (CŽU), který bude moci v budoucnu pružně reagovat na vzniklé disproporce na trhu práce na ohrožení konkurenceschopnosti firem kvůli nedostatku kvalifikovaných zaměstnanců.

Stát musí začít dělat odborné prognózy vývoje kvalifikačních potřeb, konzultované s odvětvově příslušnými státními orgány, zaměstnavatelskými svazy a profesními sdruženími.

Všichni si jistě uvědomujeme, jak složitá cesta k vybudování systému CŽU, vzhledem ke stávajícímu stavu vzdělávací soustavy, nás čeká, a to i přesto, že se již řadu věcí do reálného života podařilo zavést. Mezi nejdůležitější kroky, které je ještě nutno udělat ale patří: Prosadit principy zákona č. 179/2006 Sb. do dalších legislativních norem, jejichž součástí jsou i podmínky získání kvalifikace v dalším vzdělávání. Musíme také zajistit, aby profesní kvalifikace dosažené v dalším vzdělávání, ověřené a uznané dle výše uvedeného zákona, byly základem pro udělování živnosti podle Živnostenského zákona.

Iniciujeme přepracování Vyhlášky 50/1978 Sb. tak, aby respektovala možnost dosažení kvalifikace „elektro“ v dalším vzdělávání, za podmínky ověření dle zákona č. 179. Musíme navrhnout a prosadit motivující právně-ekonomická pravidla spolupráce škol a podniků (vztahy škola-firma,

JAK TO CELÉ FUNGUJE?

žák-rodíč-firma), iniciovat a zapojit se do stimulační zájmu dětí a rodičů o technické obory, což musíme v první řadě podpořit tlakem na razantní změny v oblasti financování (normativy), poskytnutím relevantních informací o technickém studiu, dostupnosti technického studia, studijních programů (SOU, SOŠ, VOŠ, VŠ), výchovou kvalitních a též dobře informovaných poradců a diagnostiků pro volbu povolání jak v poradenských centrech, tak především na základních a středních školách.

Musíme začít vyžadovat od státních orgánů zpracování kvalifikované prognózy vývoje kvalifikačních potřeb, korigované s odvětvově příslušnými státními orgány, zaměstnavatelskými svazy a profesními sdruženími, zejména sdruženími v sektorových radách. Pro funkční systém bude také nutné zabezpečit zpracování obsahu kvalifikačních standardů, vytvořených zaměstnavateli v zakázce

NSK, do obsahu rámcových a školních vzdělávacích programů, zajistit pokračování oboustranně výhodné spolupráce firem a pedagogů technických škol započaté v projektech IQ Auto a IQ Industry (praktické vzdělávací programy!).

Vytvořit technické podmínky a zázemí systému, např. centrální informační systém nad NSP, NSK a zákonem č. 179, pro občany řešící svoji zaměstnatelnost, pro zaměstnavatele k nabídkám pracovních míst, požadavkům na kvalifikované zaměstnance, ke komunikaci s úřady práce, vzdělavateli, autorizovanými osobami, atd. Mimo tento centrální informační systém je třeba zajistit úpravu podnikových personálně-mzdových informačních systémů tak, aby bylo možné pracovat systémově s kvalifikacemi, které přinesou na trh práce implementace zákona č. 179/2006 Sb.

O pomoc s prosazením naznačených priorit bychom, jako řešitelé výše uvedených veřej-

ných zakázek, a tím máme na mysli také více než 300 reprezentantů jednotlivých odvětví a oborů zasedajících v sektorových radách, chtěli požádat lídry zaměstnavatelských svazů a další, kteří považují kvalifikované zaměstnance za základ konkurenceschopnosti české ekonomiky. Jde zejména o výše uvedené a další opatření, která by dle našeho názoru zajistila záštitu systému CŽU a udržitelnost a inovativnost vytvořeného základu v podobě výstupů z veřejných zakázek NSP a NSK.

Bohumil Mužík
Manažer veřejné zakázky
NSP II a NSK2 za SP ČR

Máte hlad po dalších informacích?
Navštivte: WWW.SOCIALNIDIALOG.CZ

Chcete pravidelně dostávat tento bulletin do své e-mailové schránky?
Objednejte si ho na adrese :
REDAKCE@SOCIALNIDIALOG.CZ

Regionální kaleidoskop – měsíčník přinášející informace z dění v regionech ČR

Vydavatel: Svaz průmyslu a dopravy České republiky,
Freyova 948/11, 190 05 Praha 9

Šéfredaktor: Pavel Daniel

Redakční rada: Alice Čechová, Ondřej Gbelec, Růžena Hejrná, Milan Mostýn

Kontakt: redakce@socialnidialog.cz, www.socialnidialog.cz

Grafická úprava, sazba a tisk: Ottova tiskárna, s.r.o.

Náklad: 2100 ks

Evidenční číslo: MK ČR E 20104

Uzávěrka vydání: 28. 6. 2011

Tento bulletin je vydáván v rámci projektu Udržitelnost sociálního dialogu, který je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR.